

Владко Мурдаров

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
София, България

Езикова култура

ПРАВОПИС НА СЛОЖНИТЕ ПРИЛАГАТЕЛНИ ИМЕНА ЗА ЦВЯТ

Сложните прилагателни имена в българския език, бележещи цветовете, се пишат по различен начин въз основа на отношенията между съставките им. Когато са образувани от две съставки, назоваващи различни цветовете, се препоръчва полуслятото им писане, защото отношението между тях е съчинително, а когато едната съставка от прилагателното определя другата, подчинена е смислово на нея, то се пише слято.

Във връзка с това изискване се наблюдават следните групи:

1. Когато се назовава съчетанието от два цвята, прилагателното се пише полуслято, напр. *бяло-зелен, бял-червен, жълто-син, жълто-червен, жълто-черен, кафяво-розов, кафяво-сив, оранжево-зелен, синьо-червен, черно-бял*.

2. Когато се определя интензивността на даден цвят обикновено с помощта на наречие като първа съставка, прилагателното се пише слято, напр. *аленочервен, бледорозов, пурпурночервен, светлосин, тъмносин, яркочервен*.

3. Когато се определя нюансът на даден цвят и като подчинена съставка се използва прилагателно, съдържащо обикновено наставка *-икав* или *-ист*, прилагателното се пише слято, напр. *белезникавосин, жълтеникавозелен, зеленикавосин, кафеникавочервен, синкавозелен, синкавочерен, червеникавокафяв; златистокафяв, лилавосребрист, сребристосин*.

4. Когато се определя нюансът на даден цвят и едната съставка служи за сравнение обикновено изразено чрез наречие, прилагателното се пише слято, напр. *антрацитеночерен, бонбоненорозов, графитеночерен, захарнорозов, кобалтовосин, кораловочервен, кървавочервен, люляковолилав, мишесив, морскосин, небесносин, огненочервен, патешкожълт, снежнобял, теменуженосин, турскосин*.

Има една група сложни прилагателни, при които се допуска да бъдат писани по два начина – слято или полуслято. Тази група води до най-големи затруднения при писане, защото само контекстът показва как да се пише съответното прилагателно. До слятото му писане се достига, когато посочените цветовете са един до друг в спектъра и се бележи нюансът на единия цвят (срв. т. 3). Когато близките в спектъра цветовете бележат два различни цвята, прилагателното се пише полуслято (вж. т. 1).

Така се достига до следното правило:

5. Когато прилагателното назовава съчетание от два цвята или нюанса на даден цвят, то се пише полуслято или слято, напр. *виолетово-син* и *виолетовосин*, *жълто-зелен* и *жълтозелен*, *жълто-кафяв* и *жълтокафяв*, *зелено-син* и *зеленосин*, *кафяво-червен* и *кафявочервен*, *лилаво-розов* и *лилаворозов*, *синьо-зелен* и *синьозелен*.

✉ Владко Мурдаров
balgarskiezik@mail.bg

Публикувано: 12 декември 2013